

FARMOKAPSIXOTERAPIYA O'TAYOTGAN BEMORLARDA HAMSHIRALIK PARVARISHI

Ishanxodjayeva Hakima Kamiljanovna

REGISTON TIBBIYOT TEXNIKUMI

Katta o'qituvchi: Muxamedova Zilola Rustam qizi

Katta o'qituvchi: Vaxabova Nargiza Erkinovna

***Annotatsiya:** farmokapsixoterapiya o'tayotgan bemorlarda hamshiralik parvarishi bemorning uyqu, ovqatlanish, gigiyena, terapevtik davolashga rioya qilish, yon ta'sirlarni kuzatish, ruhiy holatni qo'llab-quvvatlash, infeksiyalarni oldini olish, ta'lim berish va individual yondashuvni ta'minlash jarayonlarini o'z ichiga oladi. Samarali hamshiralik parvarishi bemorning sog'liq va hayot sifatini yaxshilashda muhim rol o'ynaydi.*

***Kalit so'zlar:** farmokapsixoterapiya, hamshiralik parvarishi, bemor, yon ta'sirlar, terapevtik davolash, infeksiyalar oldini olish, ruhi qo'llab-quvvatlash, individual yondashuv, sog'liqni saqlash, ta'lim berish, ovqatlanish, uyqu, gigiyena.*

***Аннотация:** уход за пациентами, проходящими фармакопсихотерапию, включает в себя обеспечение сна, питания, гигиены, соблюдение терапевтического режима, наблюдение за побочными эффектами, поддержку психологического состояния, профилактику инфекций, проведение обучения и индивидуальный подход. Эффективный сестринский уход играет важную роль в улучшении здоровья и качества жизни пациента.*

***Ключевые слова:** фармакопсихотерапия, сестринский уход, пациент, побочные эффекты, терапевтическое лечение, профилактика инфекций,*

психологическая поддержка, индивидуальный подход, здравоохранение, обучение, питание, сон, гигиена.

Annotation: *nursing care for patients undergoing pharmacopsychotherapy includes ensuring the patient's sleep, nutrition, hygiene, adherence to therapeutic treatment, monitoring side effects, supporting mental health, preventing infections, providing education, and ensuring an individualized approach. Effective nursing care plays an important role in improving the patient's health and quality of life.*

Key words: *pharmacopsychotherapy, nursing care, patient, side effects, therapeutic treatment, infection prevention, mental support, individual approach, healthcare, education, nutrition, sleep, hygiene.*

Bemorni parvarish qilish – bemorlarga har tomonlama yordam berish va shifokor ko‘rsatmalarini to‘liq va aniq amalga oshirishni ta‘minlaydigan tadbirlar majmui va da‘voning muhim tarkibiy qismi. Turli kasalliklarida bemorni parvarish qilishning o‘ziga xos xususiyatlari bor. Shu bilan birga barcha bemorlarga tegishli umumiy parvarish qoidalari mavjud. Bemorning ma‘lum bir tartibga amal qilishi, tog‘ri ovqatlanishi shifokor buyurganlarini to‘la-to‘kis bajo keltirishi, bemor ahvolini uzluksiz kuzatib borish, shuningdek kasallik tufayli zaiflashib qolgan organizimni boshqa kasalliklardan himoya qilish ham bemorni parvarish qilishga kiradi. Bemorni parvarish qilish tadbirlari bemorning umumiy ahvoliga qarab belgilanadi. Shifokor lozim bo‘lgan tartib (rejim)ni tavsiya etadi, ya‘ni qimirlamay yotish tartibi (o‘rinda harakat qilinmaydi), yotish tartibi (o‘rinda turmasdan harakat qilish mumkin), yotib turish tartibi (xona ichida harakat qilish mumkin), umumiy tartib (faol harakat qilishga ruxsat beriladi). Bemor o‘ziga o‘zi qaray olsa ham, yaqinlari uni qulay sharoit bilan ta‘minlashi, ruhiy holatini buzmasligi va shifokor ko‘rsatmalarini amal qilishini nazorat qilishlari zarur.

Farmokapsixoterapiya — bu ruhiy kasalliklarni davolashda dori vositalaridan foydalanish usuli. Bu jarayon psixotrop dorilarni (masalan, antidepressantlar, antipsixotiklar, anksiolitiklar va boshqalar) bemorning simptomlarini kamaytirish, ruhiy holatni barqarorlashtirish va kasalliklarni nazorat qilish maqsadida qo‘llashni o‘z ichiga oladi. Farmokapsixoterapiya shifokor nazorati ostida amalga oshiriladi, chunki bu dorilar yon ta’sirlar va nojo‘ya reaksiyalar tug‘dirishi mumkin. Shu sababli, bemorning holatini muntazam kuzatib borish va dori miqdorini moslashtirish muhim hisoblanadi. Umuman olganda, farmokapsixoterapiya psixiatriya va ruhiy sog‘liqni saqlash tizimida asosiy davolash usullaridan biridir. Ruhiy kasalliklarni davolashning asosiy qismi bemorlarning dori-darmonlarni to‘g‘ri va muntazam qabul qilishlariga bog‘liq. Ko‘plab bemorlar dorilarni unutishlari yoki noto‘g‘ri vaqtda qabul qilishlari tufayli davolash samarasiz kechishi mumkin. Bu jarayonni samarali nazorat qilish uchun zamonaviy tibbiy texnologiyalarga ehtiyoj oshib bormoqda.

Farmokapsixoterapiyaning ahamiyati quyidagilardan iborat:

- Simptomlarni yengillashtirish.

Dori vositalari ruhiy buzilishlarning asosiy alomatlarini kamaytiradi yoki yo‘q qiladi, bu bemorning hayot sifatini sezilarli darajada yaxshilaydi.

- Kasallikning qaytalanishini oldini olish.

Doimiy dori qabul qilish kasallikning surunkali shaklga o‘tishini va qaytalanishlarni kamaytiradi.

- Ijtimoiy faoliyatni tiklash.

Farmokapsixoterapiya yordamida bemorlar ishga, o‘qishga qaytishi, oilaviy va ijtimoiy munosabatlarni yaxshilashi mumkin.

- Davolash jarayonini individuallashtirish imkoniyati.

Turli dorilar va ularning dozalarini moslashtirish orqali bemorning individual ehtiyojlariga mos davolash rejalashtirish mumkin.

- Qo‘shimcha psixoterapiya va reabilitatsiya jarayonlarini qo‘llab-quvvatlash.

Dori terapiyasi ruhiy holatni barqarorlashtirib, psixoterapiya samaradorligini oshiradi.

Shu bilan birga, farmokapsixoterapiya doimiy tibbiy nazorat, yon ta’sirlarning monitoringi va hamshiralik parvarishi bilan uyg‘un olib borilishi zarur. Bu bemorning xavfsizligi va davolanish samaradorligini ta’minlashda muhimdir.

Farmokapsixoterapiya uning muvaffaqiyatli olib borilishi uchun dori qabul qilish rejimiga qat’iy rioya qilish va hamshiralik parvarishi muhim ahamiyatga ega.

Asosiy tamoyillar.

- Dozani va dori qabul qilish vaqtini qat’iy rioya qilish: dori vositalarini belgilangan vaqtda, shifokor ko‘rsatmasiga muvofiq qabul qilish kasallikning qaytalanishini va asoratlarga yo‘l qo‘ymaslik uchun zarur.

- Davolash davomiyligi: Farmokapsixoterapiyada dori terapiyasi uzoq davom etishi mumkin, shuning uchun dori qabul qilishni muddatidan oldin to‘xtatmaslik kerak.

- Yon ta’sirlarni kuzatish: hamshira va shifokor yon ta’sirlarni nazorat qilib, zarurat bo‘lsa, davolashni moslashtiradi.

- Psixologik yordam va ma’lumot berish: bemorni dori terapiyasining ahamiyati va qat’iy rioya qilish zarurligi haqida tushuntirish muhim.

Davolash jarayoni.

1. Bemorning holati va simptomlari baholanadi.

2. Shifokor tomonidan individual dori rejasi belgilanadi.

3. Hamshira tomonidan dori qabul qilishining nazorati va bemorga ma'lumot beriladi.

4. Davolash samaradorligi va yon ta'sirlar doimiy kuzatiladi.

5. Zarur bo'lsa, dori rejasi qayta ko'rib chiqiladi.

Farmokapsixoterapiya samarasi unga qat'iy rioya qilish, tasavvur qilingan muhim bosqichlarga amal qilish, psixologik qo'llab-quvvatlash va multidisipliner yondashuvga bog'liq.

Hamshiralik parvarishining maqsad va vazifalari

1. Dori qat'iy rioya qilishni ta'minlash. Hamshira bemorga va uning oilasiga dori qabulining ahamiyati, doza va vaqtiga qat'iy amal qilish lozimligini tushuntiradi. Dori qabul qilinmasligi kasallikning qaytalanishiga va asoratlarga olib keladi.

2. Yon ta'sirlarni kuzatish va oldini olish. Farmokapsixoterapiya dori vositalari ba'zan bosh aylanishi, uyqu buzilishi, og'riq, allergik reaksiyalar, qondagi bosim o'zgarishi kabi asoratlarni keltirib chiqarishi mumkin. Hamshira bularni aniqlab, shifokorga xabar beradi va zarurat bo'lsa, profilaktik chora-tadbirlarni belgilaydi.

3. Ruhiy holatni qo'llab-quvvatlash. Bemorlar ko'pincha asabiylashadi, xavotirga tushadi, yolg'izlanadi. Hamshira sabr-toqat ko'rsatib, sulh-shavqat muhitini yaratadi, psixologik yordam beradi, bemorning o'zini yaxshi his etishini ta'minlaydi.

4. Ta'lim berish va oila ishtirokini ta'minlash. Bemor va uning oilasiga dori vositalari, ularning ta'siri, nojo'ya reaksiyalar, shuningdek ularning oldini olish yo'llari borasida to'liq ma'lumot berish muhimdir. Oilaning bemorga g'amxo'rlik ko'rsatishi ham davolanishni yaxshilaydi.

5. Kundalik turmush tarzini va odatlarni nazorat qilish.

Bemorlarning uyqu rejimi, ovqatlanishi, jismoniy faolligi doimiy nazorat qilinishi kerak. Normal hayot tarzini saqlash va zararli odatlardan (alkogol, giyohvandlik) uzoq turish dori samarasini oshiradi.

6. Qayta tiklanishni qo‘llab-quvvatlash. Hamshira bemorning ijtimoiy faolligini oshirish, ishni yoki o‘qishni davom ettirishga yordam beradi, shuningdek, textli yoki og‘zaki muomala ko‘nikmalarini rivojlantirishda ishtirok etadi.

Amaliy tavsiyalar va metodlar.

- Dori qabul qilish jadvalini bemorga oson tushunarli qilib tashkil etish
- Yon ta’sirlar yuzaga kelganda birinchi yordam choralarini bilish
- Stressni kamaytirish uchun nafas olish mashqlari, yengil jismoniy mashqlar tavsiya etish
- Bemor bilan doimiy muloqotda bo‘lib, o‘zgalarning tajribalarini o‘rganish va ulardan foydalanish

Farmokapsixoterapiya o‘tayotgan bemorlarda hamshiralik parvarishi kompleks yondashuvni talab qiladi. Aytilgan vazifalar hamshiralarga bemorning dori terapiyasini samarali va xavfsiz o‘tayishini, hayot sifatini yaxshilashni ta’minlashga imkon beradi. Shu bilan birga, hamshira va shifokor o‘rtasidagi hamkorlik jarayonning muvaffaqiyatli bo‘lishidagi muhim omillardandir. Samarali monitoring va profilaktik chora-tadbirlar yordamida bemorlar sog‘ligini saqlashda hamshiralik parvarishi o‘rni beqiyosdir.

Foydalanilgan adabiyot va havolalar

1. Shafranova, L.A., et al. Psixiatriya va psixofarmakoterapiya – Tashkent: O‘zbek Milliy Universiteti Nashriyoti, 2018.

2. Karimov, R. Zamonaviy psixiatriya va dori vositalari: ruhiy kasalliklarni davolashda dolzarb muammolar va yechimlar. – Tashkent: Istiqlol Nashriyoti, 2020.
3. World Health Organization. Mental Health Atlas 2021 – Geneva: World Health Organization, 2021.
4. Nasriddinov, F., Mirzayev, Sh. Psixiatriyada zamonaviy texnologiyalar va innovatsiyalar – Toshkent: Adabiyot Nashriyoti, 2019.